

Okruhy otázek k atestační zkoušce specializačního vzdělávání v oboru Výživa dospělých

Nutriční terapeut pro výživu dospělých

I. Klinická výživa

1. Plošný nutriční screening

Metodika tvorby screeningových dotazníků pro jednotlivé typy zařízení, vyhodnocování získaných dat a práce s nimi.

2. Nutriční anamnéza

Definice sledovaných údajů.

3. Malnutrice

Definice, příčiny, rozdělení.

4. Klinické projevy malnutrice a její diagnostika

5. Klinické důsledky malnutrice

6. Podstata léčby malnutrice

7. Základní sledování

Biochemické vyšetření u dětských pacientů s malnutricí.

8. Monitorace nutriční podpory

Biochemické vyšetření u pacientů s malnutricí – další sledované parametry.

9. Nutriční tým

Definice, úkoly, jeho složení a způsob práce.

10. Stupňovitá nutriční péče

Hlavní úkoly a cíle.

11. Pojem „Dietní systém“

Charakteristika jeho významu, metody zpracování, definice jeho zpracovatelů.

12. Budoucnost dietního systému

13. Činnosti nutričního terapeuta dané současnou legislativou

14. Standardizace nutriční péče

Význam standardizace, její vliv na výživový stav dětského pacienta.

15. Stanovení energetické potřeby.

Metodika stanovení energetického výdeje u pacientů, propočet energetické potřeby u kriticky nemocných.

16. Enterální výživa

Definice, indikace a kontraindikace. Výhody enterální výživy oproti parenterální.

17. Aplikační systémy enterální výživy

Jednotlivé aplikační systémy, jejich indikace u jednotlivých onemocnění.

18. Přípravky enterální výživy

Základní rozdělení, domácí enterální výživa.

19. Parenterální výživa

Definice, porovnání enterální a parenterální výživy, výhody a nevýhody.

20. Systém podávání parenterální výživy

Indikace, limity a cíle.

21. Rozdělení parenterální výživy

Indikace, kontraindikace a komplikace.

22. Parenterální výživa

Strategie, stanovení potřeb energie, substráty parenterální výživy, makro a mikroelementy.

23. Metabolické komplikace parenterální výživy

24. Orgánové komplikace parenterální výživy u dětí

25. Komplikace spojené se zaváděním a přítomností centrálního žilního katétru

26. Domácí parenterální výživa

Indikace a kontraindikace, formy.

27. Stanovení nutričních potřeb u seniorů

Stanovování nutričních potřeb u jednotlivých věkových kategorií (na co je kladen důraz). Metody při stanovování energetického výdeje.

II. Fyziologie metabolismu

- 1. Energetické zdroje organismu, zisk energie buňkou, význam mitochondrie**
- 2. Metabolismus sacharidů**
- 3. Metabolismus lipidů**
- 4. Mastné kyseliny**
Třídění, fyziologický význam.
- 5. Metabolismus bílkovin**
- 6. Aminokyseliny**
Význam třídění (esenciální, semiesenciální).
- 7. Dehydratace**
Diagnostika, léčba.
- 8. Metabolismu minerálů**
Nejčastější změny metabolismu (sodík, draslík, vápník, hořčík, fosfor).
- 9. Funkce vitaminů rozpustných ve vodě**
- 10. Funkce vitaminů rozpustných v tucích**
- 11. Acidobazická rovnováha**
Henderson-Haselbalchova rovnice.
- 12. Acidóza**
- 13. Alkalóza**
- 14. Hladovění**
- 15. Hormony se vztahem k metabolismu**
- 16. Stres a hladovění**
- 17. Změny metabolismu ve vztahu k věku**
- 18. Metabolismus sacharidů u seniorů**
- 19. Metabolismus lipidů u seniorů**
- 20. Metabolismus bílkovin u seniorů**
- 21. Sarkopenie**
- 22. Změny metabolismu u onkologicky nemocného**
- 23. Metabolismus sacharidů u onkologicky nemocného**

- 24. Metabolismus lipidů u onkologicky nemocného**
- 25. Metabolismus bílkovin u onkologicky nemocného**
- 26. Změny energetického výdeje u onkologicky nemocného**
- 27. Mediátory metabolických změn u onkologicky nemocného**
- 28. Kachexie, mechanismus vzniku**
- 29. Možnosti ovlivnění vzniku a rozvoje kachexie**

III. Specializovaná nutriční péče

1. Specializované nutriční postupy při střevních vývodech

Indikace pro provedení střevního vývodu, jednotlivé druhy stomií, výživová opatření a individuální dietní postupy. Časně a pozdní komplikace a jejich řešení.

2. Specializované nutriční postupy po střevních operacích

Stavy po střevních operacích, syndrom krátkého střeva. Problematika výživy u pacientů po střevních operacích, perorální příjem, umělá výživa, zásady dietních opatření.

3. Specializované nutriční postupy při idiopatických střevních zánětech

Onemocnění spadající do této kategorie, jejich etiologie, klinický obraz, diagnostika, průběh onemocnění, léčebné možnosti a komplikace. Nutriční opatření při jednotlivých fázích.

4. Specializovaný nutriční postup při antikoagulační léčbě

Při jakých onemocněních, nebo klinických stavech je ordinována antikoagulační léčba, její působení a sledování účinků. Jaká jsou nutná výživová opatření, co je jejich základním principem.

5. Specializovaný nutriční postup při onemocnění slinivky břišní

Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Nejnovější nutriční řešení jednotlivých stadií při onemocněních slinivky břišní.

6. Specializovaný nutriční postup při dně

Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Nutriční postupy při kombinaci dny s dalšími chorobami. Základní dietní zásady při léčbě choroby.

7. Specializované nutriční postupy při onemocnění ledvin

Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace a prevence u akutního a chronického selhání ledvin, nemoci glomerulů, nefrotickém syndromu. Nutriční postupy a opatření u jednotlivých renálních onemocnění. Aktuální nutriční postupy při hemodialýze a při peritoneální dialýze.

8. Specializované nutriční postupy u onemocnění močového měchýře a močových cest

Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace a prevence u zánětů močového měchýře a močových cest, a u nádorového onemocnění močového měchýře. Nutriční postupy a opatření u jednotlivých onemocnění.

9. Specializované nutriční postupy při onemocněních jícnu, vředové chorobě žaludku a dvanáctníku

Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace a prevence u jednotlivých peptických onemocnění. Dieta v prevenci a léčbě peptických onemocnění, technologie úpravy pokrmů.

10. Specializované nutriční postupy při diabetu, dyslipidemií, obezitě, metabolickém syndromu

Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti a komplikace. Diabetes jako rizikový faktor kardiovaskulárních onemocnění, diabetická dyslipidémie, diabetes-porucha metabolismu nejen sacharidů, nýbrž i lipidů a proteinů. Výskyt abdominální

obezity – základní diagnostické kritérium metabolického syndromu. Nejnovější výživová doporučení a postupy. Výživový preventivní program.

11. Specializované nutriční postupy v chirurgii

Obecné zásady perioperační nutriční péče. Výživa u pacientů po chirurgických výkonech na zažívacím traktu.

12. Specializované nutriční postupy v chirurgii

Co znamená Fast Track (akcelerovaná pooperační rehabilitace). Jaké jsou jeho principy perioperační péče.

13. Specializované nutriční postupy v chirurgii

Zvláštnosti výživy u pacientů po výkonech v oblasti hlavy a krku.

14. Specializované nutriční postupy v chirurgii

Perioperační výživa v traumatologii. Perioperační výživa u chirurgických výkonů mimo GIT.

15. Výživa po porodu

Jaké aspekty musíme mít na zřeteli při sestavování stravovacího plánu. Je nutný individuální přístup, v případě že ano, kdy? Požadavky na alternativní stravování a bio produkty ze strany matek – jak s nimi pracovat?

16. Sarkopénie

Vysvětlíte pojem – sarkopénie. Jaké jsou její vnější projevy, jaká je možná prevence.

17. Patologické změny související se stárnutím

Které patologické změny projevující se v průběhu stárnutí organismu ovlivňují celkový výživový stav seniora.

18. Vzájemné vazby léků s potravinami

Vysvětlíte pojem – polypragmazie. Jaké jsou vazby mezi léky a potravinami a jak se projevují na výživovém stavu bez ohledu na věkové kategorie.

19. Požadavky na nutriční péči o seniory

Jaké jsou hlavní zásady při tvorbě jídelníčků pro seniory, kritéria pro výběr potravin a doporučená technologická úprava při přípravě stravy. Kdy používáme modulární dietetiku, sipping, eventuálně enterální výživu. Jaké jsou požadavky na výživu NGS, PEG a PEJ.

20. Specifika edukace a edukačních materiálů pro seniory

Jaké požadavky klademe na edukaci a edukační materiály pro seniory? Jaké metody používáme při edukaci rodiny seniora?

21. Komunikační dovednosti při edukaci seniora

Jaké druhy komunikace můžeme použít? S jakými problémy se můžeme setkat při komunikaci?

22. Aktuální legislativa

Které legislativní normy se vztahují k přípravě stravy, postavení klienta, právům a povinnostem klienta a poskytovatele, včetně legislativy ve vazbě na úkony zdravotní péče.

23. Typy nádorů, jejich chování a diagnostika

Rozdělení nádorů a diagnostické metody.

24. Protinádorová léčba, její typy dle cíle

Vyjmenujte jednotlivé typy léčby a její cíle.

25. Protinádorová léčba, její typy dle léčebné metody, zásady nutriční péče

Popište jednotlivé léčebné metody. Jaké jsou hlavní zásady nutriční péče v průběhu léčby.

26. Nežádoucí účinky protinádorové léčby a jejich ovlivnění

Vedlejší účinky protinádorové léčby, celkové příznaky a nutriční opatření.

27. Nejčastější dietní úpravy při protinádorové léčbě

Aktuální nutriční postupy a opatření u jednotlivých projevů vedlejších účinků. Nejnovější výživová doporučení a postupy a jejich základní principy.

28. Alternativní výživa

Jednotlivé typy alternativní výživy a jejich zhodnocení a dopad na celkový zdravotní stav onkologického pacienta.

29. Výživa a edukace onkologicky nemocných v domácí péči

Co je základem pro výživová doporučení při stanovení diagnózy, před hospitalizací, v průběhu vyšetření a plánované léčby? Edukace rodiny. Jaká jsou pravidla pro tvorbu a použití edukačních materiálů?

Doporučená literatura

1. ANDĚL, M. Diabetes mellitus a další poruchy metabolismu. 1. vyd. Praha: Galén, 2001. 21s. ISBN 80-7262-047-9.
2. ANDĚL, M. a kol. *Vliv výživy a intenzivní metabolické péče na orgánové funkce a pooperační stavy*. 1. vyd. Hradec Králové: Nukleus HK, 2003. 104 s. ISBN 80-86225-35-6.
3. BARTOŠ, V.; PELIKÁNOVÁ, T. a kol. *Praktická diabetologie*. 3. rozšíř. vyd. Praha: Maxdorf, 2003. 479 s. ISBN 80-85912-69-4.
4. BENEŠ, P. *Základy umělé výživy: nutriční péče pro nemocniční praxi*. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 1999. 108 s. ISBN 80-85800-71-3.
5. BĚLOBRÁDKOVÁ, J.; BRÁZDOVÁ, L. *Diabetes mellitus*. 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2006. 161 s. ISBN 80-7013-446-1.
6. BULKOVÁ, V. *Nauka o poživatinách*. 1. vyd. Brno: IDVPZ, 1999. 204 s. ISBN 80-7013-293-0.
7. BUŠINOVÁ I., *Bezlepková kuchařka 1 a 2.díl*, Praha: Grada 2007, ISBN 978-80-247-1270-3.
8. ČERMÁKOVÁ, M.; ŠTĚPÁNOVÁ, I. *Klinická biochemie 1. díl*. 2. uprav. vyd. Brno: NCO NZO, 2010. 130 s. ISBN 978-80-7013-515-0.
9. ČERMÁKOVÁ, M. a kol. *Klinická biochemie 2. díl*. 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2005. 164 s. ISBN 80-7013-424-0.
10. ČERVENKOVÁ, R. *Celiakie*. 1. vyd. Praha: Galén, 2006. 64 s. ISBN 80-7262-425-3.
11. DASTYCH, M.; BREINEK, P. a kol. *Klinická biochemie: bakalářský obor Zdravotní laborant*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 232 s. ISBN 978-80-210-4572-9.
12. FRAŇKOVÁ, S.; DVOŘÁKOVÁ-JANŮ, V. *Psychologie výživy a sociální aspekty jídla*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 256 s., ISBN 80-246-0548-1.
13. GROFOVÁ, Z. *Nutriční podpora: praktický rádce pro sestry*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 237 s. ISBN 978-80-247-1868-2.
14. CHARVÁT, J.; KVAŘIL, M. a kol. *Praktikum umělé výživy: učební texty k praktickým cvičením z umělé výživy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. 155 s. ISBN 80-246-1303-4.
15. KAŇKOVÁ, K. *Poruchy metabolismu a výživy: vybrané kapitoly z patologické fyziologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 59 s. ISBN 80-210-3670-2.
16. KELLER, U. a kol. *Klinická výživa*. 1. vyd. Praha: Scientia medica, 1993. 235 s. ISBN 80-85526-08-5.
17. KLEIWÄCHTEROVÁ, H.; BRÁZDOVÁ, Z. *Výživový stav člověka a způsoby jeho zjišťování*. 2. přeprac. vyd. Brno: IDVPZ, 2001. 102 s. ISBN 80-7013-336-8.

18. KOHOUT, P. a kol. *Výživa u pacientů s idiopatickými střevními záněty*. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 2004. 174 s. ISBN 80-7345-023-2.
19. KOHOUT, P.; KOTRLÍKOVÁ, E. *Základy klinické výživy*. 1. vyd. Praha: Agentura Frigl, 2005. 113 s. ISBN 80-86912-08-6.
20. KOHOUT, P.; PAVLÍČKOVÁ, J.: *Celiakie a bezlepková dieta: dieta a rady lékaře*. 3. vyd. Praha: Maxdorf, 2006. 166 s. ISBN 80-7345-070-4.
21. KOHOUT, P.; SKLÁDANÝ, L. *Perkutánní endoskopická gastrostomie a její místo v algoritmu umělé výživy*. 1. vyd. Praha: Galén, 2002. 255 s. ISBN 80-7262-191-2.
22. KRCH, F. D. *Bulimie: Jak bojovat s přejídáním*. 3. dopl. a přeprac. vyd. Praha : Grada, 2003. 195 s. ISBN 978-80-247-2130-9.
23. KRCH, F. D. *Mentální anorexie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 235 s. ISBN 80-7178-598-9.
24. KRCH, F. D. a kol. *Poruchy příjmu potravy*. 2. aktual. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2005. 255 s. ISBN 80-247-0840-X.
25. KUDLOVÁ, E. a kol. *Hygiena výživy a nutriční epidemiologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2009. 287 s. ISBN 978-80-246-1735-0.
26. KVASNIČKOVÁ, A. *Alergie z potravin*. 1. vyd. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1998. 60 s. ISBN 80-85120-93-3.
27. MUSIL, D. *Klinická výživa a intenzivní metabolická péče*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 109 s. ISBN 80-244-0566-0.
28. NAVRÁTILOVÁ, M.; ČEŠKOVÁ, E.; SOBOTKA, L. *Klinická výživa v psychiatrii : teoretické předpoklady, praktická doporučení, osobní zkušenosti*. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 2000. 270 s. ISBN 80-85912-33-3.
29. PERLÍN, C. a kol. *Potravinové tabulky část 2. Chemické složení a energetický obsah poživatin „v hodnotách jak snědono“*. 1. vyd. Praha: Společnost pro výživu, 1993. 66 s. ISBN 80-85120-44-5.
30. RYBKA, J. a kol. *Diabetologie pro sestry*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 283 s. ISBN 80-247-1612-7.
31. SOBOTKA, L.; NOVÁK, F.; VAŇKOVÁ, D. *Klinická výživa a metabolická péče v gastroenterologii a gerontologii*. 1. vyd.. Hradec Králové: Nucleus HK, 2006. 145 s. ISBN 80-86225-91-7.
32. STARNOVSKÁ, T.; CHOCENSKÁ, E. *Nutriční terapie*. 1. vyd. Praha: Galén, 2006. 39 s. ISBN 80-7262-387-7.
33. ŠAFRÁNKOVÁ, A.; NEJEDLÁ, M. *Interní ošetřovatelství I*. 1. vyd. dotisk. Praha: Grada, 2010. 280 s. ISBN 978-80-247-1148-5.

34. ŠAFRÁNKOVÁ, A.; NEJEDLÁ, M. *Interní ošetřovatelství II*. 1. vyd. dotisk. Praha: Grada, 2010. 212 s. ISBN 978-80-247-1777-7.
35. URBÁNKOVÁ, P.; URBÁNEK, L. a kol. *Klinická výživa v současné praxi*. 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2008. 104 s. ISBN 978-80-7013-473-3.
36. WILHELM, Z. a kol. *Výživa v onkologii*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Brno: NCO NZO, 2004. 259 s. ISBN 80-7013-410-0.
37. ZADÁK, Z. *Výživa v intenzivní péči*. 2. rozš. a aktual. vyd. Praha : Grada, 2008. 542 s. ISBN 978-80-247-2844-5.
38. ZADÁK, Z. *Klinická výživa a metabolická péče u těžce nemocných*. 1. vyd. Hradec Králové: Nukleus HK, 2000. 80 s. ISBN 80-86225-02-X.
39. TEPLAN V., MENGEROVÁ O. *Dieta a nutriční opatření u chorob ledvin a močových cest*, Praha: Mladá fronta, 2010, ISBN 978-80-204-2208-8
40. *Basics in clinical nutrition*, Fourth Edition, ESPEN 2011, Galén 2011, ISBN 978-80-7262-821-6
41. HALUZÍK M., *Poruchy výživy a leptin*, Praha: Grada 2002, ISBN 80-7169-972-1
42. JIRKOVSKÁ A. A KOL., *Jak (si) kontrolovat a léčit diabetes*, Panax 1998,
43. KALVACH Z. A KOL. *Geriatrické syndromy a geriatrický pacient*, Praha: Grada 2008, ISBN 978-80-247-2490-4
44. ZADÁK Z., *Výživa v intenzivní péči*, 2. rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Grada 2008, ISBN 978-80-247-2844-5